

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál ur. utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatálnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésny főlvetelik's pontosan és jutányosan közölletik.

Aprilelejen kezdődött 1/2 évi példányokkal borítéktalanul 2 f. 40, postán 3 fr. 30kr. szolgálhat a szerk.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország. Kinevezés; Takarékpénztárak II. Gyáralapító-társaság. Gömör, Máramaros és Győrmegeyi közgyűlések. Budapesti napló; a honi szobrászat ügyében; rézítő bűnvádi eset Löcsén. Amerika (U. miniszterium; vámszövetségi ügy; szótatok Texas bekebelesítése ellen; alkotmányserkesztési munkák Mexicóban; S. Ana's kegyenezelnek sorsa.) Spanyolország (II. Izabella a római sz. szék által törv. uralkod. elismerve; keresked. kiltások; zavargások.) Portugália (A' cortes darab időre elhalasztat; rabszolga-kereskedést illető hírek.) Anglia. (Parliamenti's hírlapi nyilatkozatok a' maynooth-bill felől; adatok ifju Olaszország's Mazzini ismertetéséről; pec. értékesítés ügy.) Ertesítő.

Magyar- és Erdélyország.

Takarék-pénztárak. II.

1. Életbiztosítási mód: életbiztosítási tőke egyszeri betétellel kamatvétel nélkül. Ez abból áll, hogy a' betett pénzalapot a' pénztár forgatja's gyümölcsöteti olly kamattal, millyennel lehet, de kamatokat bizonyos n évig nem fizet, n év múlva felszámítja a' pénzalap mennyiségét, nem a' forgatott hanem a' kialakított kamatok és közkamatokkal, 's ekkor az egész tőkét kifizeti. A' pénzalapot 100 ftra tevén az n évek alatt nyerendő tőkemennyiség 10 évtől 30czig 4% kamatlábtól 6%ig az ide mellékelt táblában kiszámítva találattik az alulírt képletből*) félévi kamatozás mellett

Tőke alapító-tábla

Table with columns for 'Évek száma' (10-32) and interest rates (4%, 4 1/2%, 5%, 5 1/2%, 6%). Rows show values for 'kamattal' and 'p.' (penny) for each rate.

Ezen táblából rövid aránnyal (proportio) igen könnyű kiszámítani akárhany alaporint bármint kamatlábal kialakulva tételik le a' takaréktárba, 's a' letett alappénz akárhanyadik évben hány forintra rug. Például 1500 frt életbiztosításul betéve 4 1/2% kamattal 30 év múlva hány forintot fog tenni? illy arányt tevén 100 frtból lesz 4 1/2% kamattal 30 év alatt a' táblaszertint 380 ft 01 és 20/100 pénz, így 1500 frtból mi összevz leend?

100: 380,0126 = 1500: X = 5700 frt 19 pénz.

*) P = p (1 + r/2)^{2n}

P = 1500 [(1 + 0,05/2)^{32*2} - 1] / (0,05/2) = 3813 frt 78 p.

**) P = p (1 + r/2)^{2n} / r - (1 + r/2)^{2n} / r

3) Életbiztosító-tőke évenkénti bizonyos összeg betételével. Legkönnyebb ut roppant tőkét alapítani évenként bizonyos összeg betételével, mellyet a' takaréktár több évig forgatván, szép mennyiségű tőkét alkot 's ezt ki is fizeti; például ha évenként 100 ftot tesz a' pénztárba, 30 év alatt lesz ebből 5% kamattal*) 6969 ft 61 p.

azaz 30 év alatt 100 f. esztendőnkénti betétből lesz 6969 f. 61 p.

Ezen esetre is lehetne táblákat készíteni könnyebb felszámítás kedvéért, de ezek szinte több ívet igényelvé, azokat itt mellőznizsinté kénytetünk, akkorra hagyván az illetén táblákat, ha a' takaréktár

*) P = p/r [(1 + r/2)^{2n+1} - (1 + r/2)]

2. Életbiztosítási tőke egyszeri betétel mellett a' kialakított kamat egy részével, midőn t. i. valaki nem enged oda minden kamatot, hanem annak egy részét fölveszi, 's másik részét tőkésíti. Ezen mód különösen ügyvédeknek kedves, kik 20 vagy 30 évig félnek kamatot nem venni, nehogy a' kölcsön elidősüljön's utóljárat tőke se kamat.

Ha az alappénz . . . P A' kialakított kamat . . . n A' kifizetett kamat . . . n A' tőkésített kamat n - n az egész alappénz kamatkidással pedig = P***)

Ezen kérdést táblákkal megfejteni mint föntebb, igen kívánatos volna, amde mivel ez több ívre terjedő táblákat kívánna, mellőzni kénytetünk nál is inkább, mivel a' most írt képlet megtekintéséből mindenki világosan láthatja, hogy a' most nevezett kérdések kevés szám tudomány után az utolsó tőke alapító-táblából is megfejthetők: mivel a' nehézség csak (1 + r/2)^{2n} formának megfejtesében áll, ezt pedig a' tőke alapító-tábla már megfejette, melly minthogy 100zal sokszorozva volt, most 100zal el kell osztani 's így többé nehézség ninc, p. o. ha betesznek 1500 frtos tőkét 5% kialakított kamattal 's ebből 3% kamatot évenként húzni kívánok, 's így kapok 0,03 x 1500 = 40 frt: 2% tet pedig tőkésíték; kérdés 32 év alatt mennyi pénzem leend a' takarékpénztárban?

talansága miatt Bécs körül, 's talán nálunk is például 100 ma született kisedből 44 alig ér 30 évet 's így 56 gyermekért betett alappénz kamattal az intézetnek maradván, nagy summa pénzt adhat annak, ki megél, 's mégis a' pénztárnak is lesznek hasznai. A' dolog érdemére tehát épen annyi, mintha egy akárki, ki 1000 ftot betesz 100/100, 1000 ftot tenne be, ebből pedig lesz 30 év alatt 5% kamattal

2272,7 (1 + 0,05/2)^{30*2} = 10000 ft - pénz.

vagy a' táblaszertint áll az arány 30ik évben 5% kamattal 100: 439,9811 = 2272,7: X = 10.000f. - pénz Ezen 10.000 f. - p. nek évi kamatja 5% = 500 ft - p. Ha a' fenirt tőkét az örökös kivenni nem kívánja, hanem még életében, mellyet 40 évre számít, megvan, 30 éven felül, elélni akarja, az annuitások törvénye szerint, új alkura lépven a' pénztárral, kaphat évenként 5% tes kamattal 10.000, 0,05 = 580 f. 52p.

1 - 1,024^{40}

Ha pedig előbb meghalna 40 esztendőnél, a' hátralevő éveikig a' kinek akarja e' most irt kamatot hagyhatja végintézetileg.

De ezen felvetés csak úgy áll, ha 100 csecsemőből csak négy fogja megérni a' 30 évet, és 230 évesből csak 1 ér 70 esztendőt, különben az intézet vagy megbukik; vagy illetlen nyeresége leend. Azonban illy arányokat nemcsak csecsemőkről lehet alakítani, hanem idősebb koru egyedekről is, 's tapasztalás után kidolgozni, hogy 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 20'st. éves gyermek vagy ember hihetőleg hány évig élhet: 's így az ápoló-intézet mindenkoru embert biztosíthat bizonyos mennyiségű tőkével, vagy holtaig járó évidíjjal. Csakhogy egy cholera roppant mennyiségű pénzt hagyám a' tárbán, egy a' himlő-beoltáshoz hasonló panacea pedig tönkre teheti az intézetet; mert ez számaít, mint a' közönséges lotteria, nem zárhatja be. Ezen előadásból az is kiviláglik, hogy illyes elővételeket biztosan csak igen hosszas és pontos tapasztalásokra alapíthatni. Illyenek hazánkban nem levén, az ápoló-intézet számadását külföldön tett tapasztalásokra értekező csak úgy építheti, ha azokat még tapasztalások is igazolni fogják. Illy tapasztalásokkal Ausztria sem dicsekedhetik; még is ama' nagyszerű ápoló-intézetet, mellynek hasznai igen nagyoknak mondatnak Ausztriában, Sonnleithner *) Süssmilch észrevételeire alapítani bátorkodott a' nélkül, hogy még eddig számításiban csalatkozott volna; sőt Litrow a' híres bécsi csillagász is Süssmilch szerint számított illetén intézetek dolgában. Értekező felszámításit mégis csak általánosságban fogja tenni, mellyek akármintem tapasztalásokra alkalmazhatók leendnek. - Megjegyezvén itt, hogy csak egyes személyek ápolására terjeszkedik 's mellőzvéen még most az özvegyek, árvákféle nyugdíjazási felszámolásokat, mellyeket terjedelmességök miatt más alkalomra kénytelen használni. Igen sokféle tervet készíthetni ez érdemben; háromféle lehetnek azok még is leginkább; u. m. egyszeri betétellel kamat nélkül; egyszeri betétellel kamat-huzás mellett 's évenkénti betétellel kamatok nélkül.

a) Egyszeri betétel kamatok nélkül, ha t. i. valaki másért vagy magáért betesz az ápolóintézet pénztárába bizonyos pénzeszevet - p. - 's azt ben is hagyja mindaddig, míg hajlott korában munkára már elég alkalmas nem levén, abból holtanapjaig évenként egyenlő pénzmennyiséget húzván, öregségére magát vagy szegénység 's nyomoruságtól óhassa, vagy aggkorára nagyobb kényelmet szerezhessen magának 's öregségével járható nagyobb költségit jobban földözhesse. Mert az intézet az ő tőkét 4, 5, vagy 6% kamattal mindaddig forgatni, és így szaporítani fogja, miglen az ápolást igénylő évek bekövetkeznek: akkor ha a' betevő vagy takarékos, vagy ápolatandó él, a' tőkéből évenként

*) Sonnleithner Statuten und Reglement der ersten österreichischen Spar-Casse vereinigten allgemeinem Versorgungs-Anstalt. Wien 1831.

1845.

szándékoznak... rdeté a' trón... keresztség... esemény eny... lebb m. hóban... nes következ... ek szerint 0... datahoz, t. i... szerinti rend... st már a' pé... tben végzi ta... ett papok fog... tnatni... g a' marhadög... zer esett áldo... bb súlyos esa... k az epemirigy... esb volt... orm. 250 ezer... várerősségek... adásul... s királyné jövő... ndnek 's egy... zják látogatni;... rapani grófnak... lervezett egy...

annyt fizet neki az intézet, hogy közép élet hosszaig a' gyűjtött pénz egészen elfogyjon. Ha meghal az ápolatandó előbb, mint minden pénzét szaporaságával együtt élélte volna, betett tőkéje örökösének vissza is fizetethetik, a' tőkeszaporítás pedig, mit az intézet munkálkodása hozott, a' többi betevő takarékosra hárul; a' kezelés költségét kivéven. 'S csak így képes az intézet a' tehetetlen öregség fölségelésére 20 vagy 30 fr. betétel után oly ápoló-díjat biztosítani a' takarékosnak, mely őt öregségére az élet szükségétől, aggodástól, nyomor és kórháztól megmenti. Az írottakból egyszersmind az világlik ki, hogy az ápoló-díjhuzási időt meg kell állapítani; e' mellett pedig oly halomásátblát készíteni, mely nemcsak az emberi élet közép hosszúságát, hanem minden életkorra az élő lelkek számátis közép számmal kimutassa. Föltevéntehát azt, hogy szokott foglalatosságát mindenki középszerrel 60 éves koráig végezheti 's a' leghosszabb élet középszerrel 95 évre számítható, betett pénzét 60 éves koráig fogja a' pénztárban hagyni; és ha 1000 születtől 60 évet csak 210 ember ér; akkor az életben maradt egyed tőkéje 790 születtől tőkéjével 's ezek kamatival szaporodva szép összevet adnak az életben maradt egyed fölségelésére; és ha ezen egyed a' nyert összevet életében, mely 95 évre számíttatik, végképen fölhasználni fogja: igen szép segedelmet kap betett csekély pénze után. Például ha született fiam vagy keresztfiam javára betesznek az ápoló-intézet pénztárába 20 fót, a' pénztár e' betett kis tőkét 60 évig 5% tel forgatja: majd fizetés alkalmakor is az ápolónak 5% kamattal számol évenként egyszeri kamatozással; és ha 1000 született gyermekből középszerrel csak 210 ér 60 esztendő, akkor az ápoló egyed 60 éves korában fog kapni folyvást évenként élte végeig 20 f. betétel után

$$P = \frac{1000 \cdot 20 \cdot 18,6792}{210 \cdot 7,7714} = \dots 228 \text{ f. } 91 \text{ p.}$$

Ezen felvetés alapjait fejtegetni igen is terjedelmes munka, 's Litrow bécsi csillagász (+ 1843) igen jeles illy című munkájában: Anleitung zur Berechnung der Lebensrenten. Wien 1829. mathematikai szigorral megvitatta levén: értekező annak tábláit használja; holott az Iső táblát nevezük I's ebben a' korábbi életidőbeli élők számát . . . Im ugyanezen táblában a' későbbi, vagyis ápolandó évekbeni élők számát . . . In II dik táblában az n éveknek megfelelő számokat az Iső rovatban . . . II n III dik táblában a' későbbi vagy n éveknek megfelelő számokata' kialakított 3, 4, vagy 5% kamat alatt . . . III n a' betett kis tőkét . . . P a' nyert ápoló-díjat . . . P

$$P = \frac{p \cdot \text{Im} \cdot \text{In}^1}{\text{In} \cdot \text{III n}}$$

$$P = \frac{P \cdot \text{In} \cdot \text{III n}}{\text{Im} \cdot \text{In}^1}$$

Ezen csálhatatlan kifejezésekkel egyszeri betétel után, mit lehessen várni, vagy ha az ápoló-díj előre meghatározatik, akármely időben mit kelljen betenni, pontosan kiszámítható p. o. 200 fót kívánok biztosítani . . . P=200 már 10 éves unokámnak, mikor I. tábla szerint az élők száma 532 Im=I10=532 akarom, hogy a' díjat 50 éves korában kapja meg; ekkor tábla szerint életben vannak még 300, In=I50=300 fizet az intézet 5% kamattal (a' beteendő pénz kamatoz 10 évtől 50ig 's így 40ig) a' tőke 50ik évben 1től =7,04, In^1=II40=7,04 tényező III. táblában 50. évben III n. III50=9,8802 's így be kell fizetni a' 10 éves gyermekért

$$P = \frac{200 \cdot 300 \cdot 9,8802}{532 \cdot 7,04} = 158 \text{ f. } 29 \frac{2}{3} \text{ p.}$$

azaz, be kell tennem 158 f. 29 2/3 p. pénzt, 's unokám ha azt éri, 50 éves korától fogva, holta napjáig kap az intézettől 200 fót. — Ha 20 ft — egyszeri betétel által az öregség napjaiban 228 f. 91 kpénz évi jövedelmet huzhat élete végeig az ápoló egyed, ez olly szerencse, mellynél nagyobb alig érheti fáradsága után a' halandót. 'S ha nekünk magyaroknak illy intézetünk nincs az iparkodó hazafiak boldogítására, nemcsak a' legnagyobb mértékben szánandók vagyunk; de rút hanyagságunkért talán felelősek is a' nagy Teremtőtől széke előtt: hogy a' nekünk ajánlékozott szép talentumokkal nemcsak mások de magunk boldogítására sem sáfarkodtunk; hanem a-

zokat haszontalan tulzott vitatások és szörszálhasgatásokra fordítottuk 's vesztegettük! — Jegyezzük meg hogy az egyszeri befizetésre alapított ápoló intézetet tőkerendszeresnek nevezik (Capitalfuss.) Folyt.

Gyáralapító társaság. Ha a' higgadtan gondolkodó's biztos sikerre számító résznel aggodalmakat szült némelylek tulságoskodása, főleg pedig azon törekvése, miszerint a' társaságot pártszínezet képviselőjévé kívánták tenni; ezen aggodásnak 's a' társaság szilárdulása 's egykori fölvirágzása iránti kétkedésnek még inkább öregbűlni kelle akkor, midőn egy felől a' mondott pártszíni törekvés határozottabb alakban 's többeknek abbani osztakozásával kezdte mutatkozni, más felől meg a' társaság alapszabályai szoros megvizsgálás után olyanoknak tapasztaltattak, mellyek lényeges változtatás nélkül nem hogy biztosítanak az illetőket a' kitűzött cél felé irányzandó lépteikben, hanem talán az egész eljárás okserűn remélhető eredményét is veszélyeztetni fognak. Mostan tehát — ha még is a' gyáralapító-társaság haszonra számító részvényvállalat kívánt maradni: az ugynevezett conservatív rész, (mert azok, kik politikai társulat színét ruházzák a' gyáralapító-társaságra, így nevezék a' számitgató félt) kénytelen volt új kifogásokkal állani elé a' helyett, hogy — mint az ellenzék hívé — lemondana eddig táplált aggodalmiról's megegyeznék abban, hogy a' társaság hajója olly irányt vegyen, millyenben azt a' tulhajtók egy némelyleke vezérteni szerette volna.

Most már nemcsak az ellen kelle nyiltan 's leplezetlenül harczra kelni, hogy valamikép a' mutakozó veszélyes irány a' társaság általánosan elfogadott cselekvési irányává ne váljék; hanem határozottan 's haladék nélkül oda kelle irányozni minden ügyeket, hogy a' meglevő alapszerkezet azon hijányai, mellyek mellett a' társaság munkálkodását haszonnal el nem kezdheté's még kevésbbé folytathatá, mindelelőbb igazittassanak el, 's általában olly lábra állittassék az ügy, miszerint nem csupán egyesek tulnyomó tekintélye de egyenesen az alapszabályoktól függjön: milly irányban 's minő föltételek mellett történjék a' társaság részéről tovább munkálkodás.

Illy ellenzékő nézetek 's meggyőződés mellett mindinkább élére állittaték a' dolog, 's mi tulajdonképen az ügy érdekében történt, személyeskedési kifolyásként tekintetek. Azon sarkalati pont, melly körül a' vita leginkább forgott, az igazgatói hivatal mikénti betöltése lön. Bármennyire tért is el különben a' két fél egymástól, arra nézve mégis egyetérteni látszottak, miszerint a' gyáralapító társaság életmüködése közben az igazgatónak szerföltött nagy jelentékű szerep jutand; azonban ugy látszik ép ezen mindkét oldalról egyenlő fölfogása az igazgatói hivatal fontosságának, okozá némileg azon éles elkülönzést, melly később nyilvános szakadást vont maga után. Ugyanis az okok, mellyeknél fogva egyik is másik azon hivatal betöltését sürgeté, egészen különbözök, a' szerint i. a' mint az igazgató hatásköre különböző szempontból lön tekintve. Azok, kik a' gyáralapító társaságot iparvállalat gyanánt tekintik, ugy voltak meggyőződve, miszerint igazgatóválasztáskor főleg azon tulajdonságokra kellene ügyelni, mellyek k ö z v e t l e n a' társaság biztos főállhatására 's működésire vonatkoznak, 's csak aztán volnának figyelembe veendő azok föltételek, mellyek mellett akként eszközöltetnék a' társaság tőkéjének ipartéreni forgatása, mihez képest az illető részvényesek k ö z v e t l e n haszná mellett könnyítették a' magyarországi iparvállalkozók állapotja, segítették azok ügyekezete, kik munkájokat, szakértő kezeléseket 's meglevő nagyobb kisebb tőkeértékeiket köztünk akarnák használni természetesen ismét olly reményben és szándokkal, hogy előbb saját fáradozásaik é r d e m e t t gyümölcseit élvezék, 's csak illyetén előre gondoskodás után kívánjanak a' közjólét tényezőjéiként tekinteni.

Azon résznel tehát, melly a' gyáralapító társaság tagjai közül így gondolkodék — első és közvetlen cél volt az összes tőkeérték biztosítása, 's a' biztosított tőke olly kezeltetése, melly illő kamatozat, kedvező esetben pedig nyereséget is igér; 's csak miután ezen cél elérhető iránt minden szükséges lépés megtétetnék, kívánta 's mondott fél ugy állani elő, mint egyike azon számos erőnek, mik ha tespedés közt el nem senyvednek, vagy tévutakon elnempazaroltatnak, nagyobb vagy kisebb mértékben

munkálkodnak az állodalom jólléte körül, a' nélkül hogy illy magas szempontból fölvetett hatás mellett kénytelenek volnának az illető egyesek minden közvetlen jutalomról lemondani. Igaz, hogyha valaki a' dolgot így tekintí, sokkal kevésbbé büszkélkedhetik saját cselekvésében, sőt szerényen elvonulva kénytelen megvallani, miként munkásságának még azon része is, melly a' hazai jóllét értékének gyarapítási járulékaul tekinthető, rá nézve szorosán véve nem is valami különös érdem, hanem legföljebb híven teljesített polgári kötelesség; ámde polgári létünknek nem is az tulajdonképeni célja, hogy minden egyes szüntelen csak annak kiszámításával foglalkodjék: mennyi értékkel bír egyedisége az állodalmi szerkezet nagy összességében; munkásságunk földadata nem abban áll, hogy fáradalminnk sikerének egyedül csak akkor örvendhessünk, ha azon cselekvés, mellynek sikerét most közvetlenül mimagunk közvetve pedig az egész élvezi — már s z á n d é k b a v e t e l k o r valamely közczél elérése felé volt irányozva. A' honpolgár nem szünt meg ember lenni, 's noha üdvös őt eleve korán arra szoktatni, hogy önparányiságából kiemelkedve magasb czélokért is tudjon lelkesülni; nem kell feledni mégis, miszerint a' társas együtltét csak addig kívánatos és észszerűleg csupán addig helyeselhető, míg az egyediség 's társodalmi egyetem között legszorosb 's földoldatlan kapcsolat van ugyan, de amaz ez utóbbiban soha egészen el nem enyészik.

A' társodalmi lét metaphysikájából vett imezen nézetek nem esnek olly meszsze tárgyunktól, mint egyelőre látszik; mert az érintett fogalmak 's azok tovább fejleményei átvitelve mai viszonyinkra, ép azon osztályokkal fognak bennünket érintkezésbe hozni, mellyek mint hazánk jövőjének alapbiztosítékai, általános figyelemre vannak méltatva, sőt itt ott talán tulbecsölve is. Ipar- és kereskedési osztály ezek. A' nemzetélet e' két tényezője, mint említők, hazánkban jelenleg mendenfelé méltányos figyelemmel találkozik; megismértette munkásságuknak szerföltött hasznai, élénk részvét mutatkozik az utjokban álló akadályok elhárítására sőt áldozatok is követelteknek a' hazai ipar egykori fölvirágoztatásának érdekében. Tekintsük közelebbre ezen osztályokat, 's látni fogjuk, miként a' honpolgári lét azon fogalmazása, mellyet kevésbbé főnebb nyujtánk, sehol nagyobb mértékben föl nem lelhető, mint ép ezen két osztály embereinél. Ezek mindannyian számitás emberei, 's így nálók csakugyan a' cselekvés legnagyobb része saját érdekeikből veszi származását, 's oda vezetetik vissza eredményeiben, 's mégis ime nemcsak tiszteletben tartatnak mint a' polgári társaság bármelylek osztálya, hanem egyenesen közérővel pártoltatásra is méltóknak itéltetnek. Világosan kitetszik ebből, miként arra, hogy valaki a' közállomány pajzsa alatt tisztes polgári állással bírjon, koránsem kívánatik meg, hogy az tetteit mindenkor közvetlenül 's már szándékban a' haza, status és általában közjó előmozdítására irányozza.

Kik a' gyáralapító társaságot részvényeken alapuló iparvállalkozásnak tekinték; kik közvetlenül a' részvényes tagok becsületes utoni hasznát 's csak közvetve tűzék ki a' hazai ipar fölvirágoztatását, — szakértő igazgatót kívántak, 's mivel tények tanúságtétele szerint hazánkban illy igazgatók nagy bőségben nem igen léteznek, jónak látták kinyitni a' sorompót azok előtt is, kiket a' külföld nem megvetendő tőkeérték-földalozás mellett inkább a' maga mint mi számunkra évek hossza során át képezett, hogy így ne legyen ugyan egy hazafi előtt is elzárva az ut e' nagy jelentékű hivatal elnyerhetésére, de más részt engedtesék meg az illető külföldinek — ha ugyan a' vizsgálat őt inkább ajánlaná — hazánk e' tekintetbeni igen csekély értékét saját nem megvetendő értelmi 's tapasztalati (szakképzettség) kincseivel gyarapítani. Mint érintők, az illető részvényesek, kik ez utat, vagyis hogy a' gyermeket maga nevéen nevezzük, esődhirdetés útját választák — egyenesen 's közvetlenül a' magok, tehát a' társaság hasznát tarták ezen lépésöknél szem előtt, 's ugy gondolkodhattak, hogy ott, hol már is észrevehető bizonyos irányok következtében, de azon körülménynél fogva is, miszerint nálunk eddigelé alig valának a' nemzet szükségének megfelelő egyszerű gyárak, tehát még azon esetre is, ha kereskedőink gyártulajdonosaink 's tb. nagy részét szemlélné a' társaság tagjai között, olly férfiak, kik a' gyárkezelés minden ágait bármily nagy kiterjedés mellett is kellőleg ismernék értenék, az egész műkö-

désre nézve intézést majd fölügyelést gyakorlani ké-
szek volnának — nagy számmal nem leendnek, 's
így a' megnyerendő idegen capacitas még ekkor is
valódi nyereség gyanánt lenne tekinthető — te-
hát mindezt elgondolva nem ok nélkül hihették, hogy
a' gyáralapító társaság igazgatói hivatalának betöl-
tésére nézve külföldön csődöt hirdetni sok tekintet-
nél fogva igen hasznos sőt szükségesnek látszik;
attól pedig bizonyára nem tarthattak, hogy ebéli lé-
pések korholtatni, sőt mi a' dolghoz épen nem tar-
tozók, hazafitlanság vádjával fog illetetni.

Gyáralapító-társaságnak nemesak akkor, ha ez
alaptökéjét biztosítani vagy ép nyerekedni is akar, ha
nem azon esetreis, ha tisztán hazafias vállalkozás-
ként kíván tekintetni, mint a' melly bizonyos összeg
fölállóása mellett támaszul kíván szolgálni a' hazai
iparnak, míg annak tántorgó léptei valamennyire
megerősödnek — gyáralapító-társaságnak oly i-
gazgatóra van szüksége, ki mindannyiszor, midőn
a' társaság pénzéből valamely egyes vállalkozó se-
gedelmet vár, alaposan meg tudja ítélni: okszerű é
a' főforgó vállalat terve, vagy önmagával tisztában
nem levő agy szüleménye, avagy talán épen a' tár-
saság kijátszására czélzó kísérlet: ismérni kell ezen
igazgatónak az egyetemes iparszaki foglalkodás kü-
lön ágait, tudni az ipar terén fölmerülhető vállala-
tok természetét, kellékeit; 's nem elég meggyőző-
nie a' benyújtott terv czélszerűsége, 's kiszámítva
fölterjesztett hasznai felől, hanem szemmel is látnia
kell a' vállalatnak helyét, megvizsgálni a' körülmé-
nyeket, összevetni a' papíron levő terv adatait hely-
szin minőségével, szemügyre venni a' munkások
számát 's képességét — 's mindezt koránsem vala-
mi magas, nemzetbaldogító vágy- hanem azon szo-
ros kötelességéül fogva, mellyel a' társaság ügyé-
nek jó karban tartása végett tartozik. Véggig men-
ve azon kötelességeken, mellyek az igazgatót ter-
helni fogják, meghatározhatni azon tulajdonságok 's
kellékeket, mik tőle megkívántatnak; eljárása né-
mi pontjait kiemeltük, a' többiek az itt kiemeltékhez
hasznok leendnek; látnivaló pedig, miként ha az i-
gazgató teendői főleg illyenműek lesznek, azokat
ó kellőleg csakgy teljesítheti, ha bir azon ismére-
tekkel, mik az elsorolt 's még nagy mennyiségben
elsorolható külön esetek szemügyre vétele- 's meg-
ítélésekor nélkülözhetlenek. Ezen ismértek nem
olyanok, mik az emberrel vele születnek, nem oly-
yanok, mellyeket szemlélődés és ezt követő combi-
natio utján megszerezhetni: ezen ismértek techni-
kai műszaki ismértek, tehát olyanok, mellyek e-
lőször technikai neveltetést aztán pedig ezen neve-
lés végeligaztatására szolgáló tapasztalást fölté-
leznek; minélfogva ha a' gyáralapító-társaság köte-
lességei olyanok leendnek, mint főnebb érintettük,
azokat más igazgató nem teljesítheti, mint ki először
technikai neveltetésben részesült, később pedig a'
tanult elvek alaposága vagy hiányai felől munka-
körüli tapasztalás közben győződék meg. Hogy pedig
az igazg. kötelességei olyanok legyenek mint röviden
érintve volt, azt mind a' társaság közvetlen haszna,
mind a' hazai ipar egykori fölvirágzása igénylik.

Mint gondolkodott e' részben a' másik fél 's melly
oknál fogva tartá épen azt ne ve t s e g e s n e k, mit
a' számító rész mulhatlanul szükségesnek ítelt; mi
biztosítékot nyújthatának a' háttérbe szorult né-
zetei, ha kellőleg méltányoltatnak; 's millyen jövőt i-
gér a' fölülkerült félnek eljárása a' társaság elibe tü-
zött nagyszerű czélokra nézve? mindezt közelebb
számainkban taglalandjuk.

Gömörmegyei közgyűlés. Martius 3kán 's
több következő napjain őszinte szilárd jellemével
minden jobbak szeretetét megnyert lelkes alispánunk
elnöklete alatt tartott közgyűlésünk új tanuságul
szolgált a' RRek közügyek iránti ernyedetlen buz-
galmoknak, mellyel a' haza jövődjét 's megyénk
beldolgoit lelkesedéssel fölkarolva, kitartó munkás
részvétük mellett polgári tartozásukat mindig leróni
serénykednek, 's tanuságul tisztviselőink lelkismé-
retes eljárásuknak 's hivatalkodásuk tiszta kezelé-
sének. A' tanácskozások eredményei terjedelmes el-
sorolásával nem akarván túrelmet ferasztani, köz-
leményemmel csak némely a' vitatkozások terén ér-
dekesbékül kifejtett pontokra szoritkozom. Olvasta-
tott a' nm. ltótanácsnak 27 pontba foglalt intézvénye,
mellyben vallási kérdés alá vett gyermekeknek kath.
vallásban neveltetésük, azon vallást követőknek a'
két evang. vallásiskoláiban taníttatásuk tilalmaz-
tatása 's végre azoknak, kik a' kath. hit szertartásit
nem teljesitenék, arra hatóságilag leendő szorítottá-

suk hagyatik meg. A' RR. pontonkénti tárgyalás u-
tán ezekre nézve már előbb felállított elveikhez hi-
ven ragaszkodva, határozottabban kimondák, hogy
az ország által törvényeseknek soha el nem ismert
tértvények sikerre emeléséhez, miután azoknak
fogantatva vételükre e' megye segédkezeket eddig
sem nyújtott, 's mert érvénytelenségüket legköze-
lebbi országgyűlésen a' RRek táblája multra nézve
is, a' főRRk pedig jövődők kimondották, ez uttal
sem járulhatnak; kimondák, hogy kath. vallásu a-
pátul származott mindkét nembeli gyermekek atyjok
vallását, kath. anyától de evang. apától született le-
ánygyermekek, ugy a' törvénytelen ágyból nemzett
mindkét nembeliek anyjok vallását választási kor-
rukig követni tartozván, illyenek a' törvény rende-
letéhez képest utasítandók; kimondák, hogy a' kath.
s z u l é k e t g y e r m e k e i k e k evangelic. isko-
láiban taníttatásuktól positív törvények nem tiltván,
de ez különben is a' szülőknek gyermekeik nevelé-
sére létező természetes jogait korlátozná, — mert
a' szül. hatalom illy megszorítására czélzott intéz-
vények törvénytelenége országgyűlésileg is kije-
lentetett, 's orvoslandó sérelmül fölterjesztett,
ez esetekre nézve a' t. hatóságok tiltólag nem intéz-
kedhetnek; kimondották, hogy vallásbeli kérdés a-
latt volt, de már választási kort ért személyek, ha
18 éves korukig 's illetőleg férjhezmenetelükig a'
prot. vallást követték, az 1844: 3. t. 1. §a szerint
vallásos kérdés alá nem vétethetnek, választáskort
még nem ért vagy férjhez nem ment egyedek pedig
az idézett c. cikk 5d. 's következő §shoz képesti al-
kalmazkodásra utasítandók; 's elvégre kijelenték,
hogy mennyiben teljesítse egy vagy másik szorosan
hibbeli szertartásit, az iránti intézkedés polgári ha-
tóság köréhez nem tartozhatván, egyedül az egy-
házi tanítók buzgóságától várhat fogantat. Ezek-
höz képest a' szolgabírói hivatal az elsoroltakban a-
lapuló letett elvek szerinti eljárásra utasított. —
Zalának az országgyűlés minden évben kívánt ösz-
szelívatását tárgyzó levele az országgyűlésnek
minden évben kívánt tartására nézve adott utasítá-
sunknál fogva is meleg pártoltatásra talált 's e' rész-
ben ő föls. felírás határozatott. — Borsodnak, a' tör-
vényeknek e' honban divatozó különféle nyelvekre
lefordítva leendő szétkülöztetését tudató helyt. ta-
nácsai intézvényből sérelmet merítő levele, miután
abban egyedül ő fölségének az iránti gondoskodá-
sát látjuk rejleni, hogy a' törvények minden más i-
degen ajku lakosok által megértessenek 's azokhoz
képesti alkalmazkodás annál inkább könnyítessék,
nem pártoltatott. A' sérelem nem ott, de a' honi nyel-
ven alkotott törvények latin köriratú pecséttel tör-
tént megerősítettésükben találtatván, ez jövő orsz.-
gyűlésre adandó utasításunkul följegyztetett. —
Következett napon lelkes alispánunknak az összes
tisztikar fölszóaltatva pártolt, 's a' RR. által egye-
dül törvények iránti tiszteletből — amazokra nézve
kijelentett megelégtelések nyilvánítása mellett el-
fogadott indítványára, tisztelt főkörmányzónk, a'
törvényes három év közelgő lehanyatlása megemli-
tésével, a' tisztujtás határidejének kitűzésére meg-
kérteni határozatott, egyszersm. a' szavazó képes-
séggel felruházttandók iránti véleményadásra vá-
lasztn. bizaték meg, melly köv. napon jelentését be-
mutatván, arra keletkezett határozat szerint választó-
képességgel bírand 18 éves kort ért minden e' me-
gyében lakó vagy birtokos nemes, minden bíró vagy
más közhivatalban levők osztálykülönbség nélkül,
Jelleveles (dipl.) ügyvédek, orvosok, mérnökök, se-
bészek, gyógyszerészek 's rendes gazdasági tisz-
tek, minden keresztyén vallásu egyházas papok,
papi szertartásu felszentelt segédek, a' praemon-
stratensis rend, mint megyénkben is birtokos szer-
zet tagjai, 's országos hivatal miatt jelen nem lehető
főrendűek képviselőik, ha maguk is személyes sza-
vazattal bírnak. A' szavazóknak illy értelemben le-
endő összeírására járásokként bizottságok nevez-
tettek. Közelg tehát ismét a' tisztválasztás új szaka,
hitünk erős, hogy Gömör nemtője szunyadozni nem
fog 's kiállott annyit viszály után békét parancsoland
az alacsony szenvedélytől kábult kebleknek! Szilárd
jellem, erős akarat, elfogulatlan tiszta szándok
's önmegtagadás kell csak, és azt ott mutatkozó lá-
zas czélatok önmagukban meghiusulandnak! Még
párszó hivatalnokinkról. Minden zsarolástól tiszta
lelkismérettel kezelvén kötelességüket, nem szemé-
ly, nem érdek, nem boszu, nem haszonlesés fe-
ketecsábjai vezérlek lépteiket kiszabott ösvényükön,
hivatalkodásuk alatt tanúsított nemes buzgalmokért

a' méltánylás leginkább nyugtató szavait érdemsze-
rint nyereedik jutalmokul, 's ama' benső öntudatot,
mellynek érzetén a' kebel égi örömlévezetre gerjed!

April hó 8d. 's 9d. napjain alispáni elnöklet a-
latt tartott közgyűlésben olvastatott főispán-helyet-
tes ő ngának, a' tisztválasztó gyűlés megtartatása
iránt hozzá intézett levelünkre kelt loyális szellemű
válasza, mellyben a' tisztujtást megelőzni kellő in-
tézkedésekre híván föl a' Rket egyszersmind kije-
lenté, hogy mihelyt ezek teljesítve lesznek, a' kívánt
határnap kitűzésével nem késendik. Mi közörömmel
fogadtatván a' kért tisztujtásra vonatkozó rendszá-
bályok eszközésére 's a' szavazók táblás öszveirata
átnézésére f. hó 18k 's 19k napjaira közgyűlés ha-
tározatott. E' közgyűlés legérdekesb eredménye-
ként tekinthető az önkéntes megadóztatásnak Ra-
gályi Ferdinand táblabíró, 's neje Czékus Adél által
mutatott példája, kik benyújtott nyilatkozatukban
adómentességükről lemondván, magukat adózóknak
vallva, minden birtokuktól az adókövetési kules sze-
rint az általok mindkét pénztárba fizetendő mennyi-
séget meghatározatni kérték. Mire a' Rk többsége
megjegyezvén, hogy miután e' tekintetben positív
törvény még nem rendelkezik, bár a' háziadó közös
viselése eszméjének meleg baráti vagyunk, a' köte-
lező megadóztatáshoz tetteleg módot nem nyújtha-
tunk; az adózásban kívánt részvét azonban, mint ön-
kéntes ajánlat közörömmel fogadtatott, 's annak az
ajánlók által hatósági befolyás nélkül leendő kiszá-
míthatása végett, a' közadó-kivetés idomát megsza-
bó alaphatározatunk levéltárunkból a' kérelemhöz
képest kiadatni rendeltetett. Ezt követte D. V. bíró
azon kijelentése, hogy miután az önkéntesen megá-
jánlott adónak birtokaránylagos kiszámítására a' tör-
vényhatóság felebb mondottaknál fogva nem terjesz-
kedhetik, annak meghatározása egyedül az ajánlót
illeti, melly értelemben szóló adómentességéről zint-
te lemondva, míg e' részben világos törvény nem ren-
delkezik, a' közadóhoz évenként 10 pftot ajánlván,
magát annak pontos fizetésére kötelezé.

Befejezésül néhány szó a' műipar tekintetében!
— Megyénk Nagy-Szlabos helysége' határában
helyezett nagyszerű papir-gyár, miután közelében
géperómüre fölkszített két papiros-gyár kitűnő si-
kerrel működik, de e' vidéken több számu olly gyá-
rak is lennének forgalomban, jelen birtokosai által
posztógyárra alakíttatni czéloztatik. A' mondott gyár
Csetnek városhoz 1 1/2 Jolsva városhoz 2 1/2 — Rozs-
nyóhoz 3 órai távolságban Csetnek-Sajó folyónál
van helyezve, mellynek ottani ugrása 36 lábnyi, 's
hiteles kiszámítás szerint 22 lóerejű, így nagyobb
vállalatnak kellőkép megfelelni természetes hely-
zeténél fogva annál inkább képes, mert hazánk fel-
sőbb vidékén még illyenmű gyár nem léteztvén, ké-
szítvényeinek gyors kelendőségéről kétség sem le-
het. Az érdeklött gyár helyzetének 's vízereinek szak-
értők által eszközölt gondos megtekintéséből ere-
dett kiszámítás szerint — annak 100 szövöszékre
könnyen sikeríthető felállítása találtatván czélsze-
rűnek, létesítésére 's egy évig szükséges anyagok-
kal ellátandó szakadatlan működésére 200 ezer pen-
gő ft kívántatnék, a' gyártulajdonosak ennek eszkö-
zölhetése végett 2 ezer darab részvényt, minden rész-
vényt 100 pft értékűt, ollyformán állapítottak meg,
hogy mennyiben a' posztógyár kezdetben kevésb
számu szövöszékekkel is dolgozhatnak, 's azért az
anyagok 's gépek megszerzésére kisebb pénzösszev
is elegendő lenne, mihelyt a' kibocsátott részvények
közül 1000 aláírattik, a' társulat azonnal alakultnak
fog nyilváníttatni 's az aláírók tüstint közgyűlés-
tartásra összehivatandók lesznek, megjegyztetvén,
hogy a' részvények árának egy harmada az alakulás
utáni 14 nap — másik harmada 3 hónapra, 's vég har-
mada a' gyár felkészítésekor lenne befizetendő. Mi-
nélfogva a' tervezett posztógyár létesítésének ezen-
nél árba bocsátott részvények aláírásával eszköz-
lendő pártoltatására 's a' műipar fölvirágzásának szor-
galmas népünk körében kívánt elősegítésére min-
den — a' haza anyagi jólléte iránt tiszta lelkesedést
ápoló honfitársunk fölkeretik. — Az aláírás személye-
sen, vagy bérmentes levelek által teljesíthető a'
gyártulajdonosoknál illy czim alatt: „a' nagy-szla-
bosi papirgyár tulajdonosainak Csetneken, 's e' la-
pok szerkesztői hivatalánál. — Papp Sámuel.

Mármarosi közgyűlés. Valamint az egész
hazára, ugy kiválólag megyénk nézve a' munici-
piumok regeneratiójára czélzó utóbbi kinevezések vá-
ratlanok voltak, váratlan azért, mert megyénk tovább
is birni ohajtá azon főispánját, kinek 12 év alatti kor-

mánya alatt naponként az értelmiséget kifejteni, a megyei méltóságot sértetlenül fenállani 's a megyét jóllétében előhaladni látta, ismérve megyénk szellemét atyailag igyekezett nemcsak bajainkat eligazítani, de az előállott rendtelenségeket helyre is hozni. És olvastattott ő fels. neve aláírása alatt kelt rendelet, mellyben t. főispánunk a megye kormányától fölmentetik 's helyettesévé m. Szentpály László ur neveztetik, 's olvastattott ugyancsak főispánunk azon levele is, mellyben a megyét arról értesíti, hogy bár a hírlapok kihirdették, miszerint ő a megye kormányától fölmentetik 's helyette administrator rendel- tetik, azonban hivatalosan erről maga utján még nem értesítettvén, mivel közelebbi gyűlésünkből megkér- tük őt, hogy a biztossági munkát által megsértett tisztviselőink becsülete helyreállítása iránt részéről is tenné meg a' kellő lépéseket, úgy nyilatkozott: hogy bár a' biztossági munkát által megsértve ér- zett tisztviselőkar egy részének lemondása nemes indítóokait méltányolja, mert eldödeklött öröklött ne- mes érzésnélfogvást a' magyar a' nem érdemlett bán- talmakat gyáva hidegvérűséggel magán meg nem szenvedő magyar előtt becsülete élténél is kedvesb, 's csak olly magyar nemestől várhat a' király és ha- za nagy szolgálatokat, kik előtt becsületek életöknel kedvesebb; — mint hajlott koru főispán nézete 's leg- idősb testverők véleménye az, hogy a' hajót veze- tőknek lapátjaikat elhányni addig nem szabad, míg a' vész tart; de felejtve a' méltatlan bántalmakat, révbe kell igyekezniök juttatni a' hajót, 's annak biztosságot a' szállításáig al van csak ideje kö- vetelni orvoslást a' méltatlan bántalmakra, 's habár a' megye által sürgönyileg tett felírásra a' néha el- késni szokott resolutio május 1jéig meg nem érke- zék is, mielőtt köztünk, ha még szabadságában le- end, meg nem jelennek, hivatalaikat a' közző nyilván- nyos veszélyeztetésével el ne hagyják 'sat. E' hely- zet ránk nézve meglepő vala, mert egy részről hódol- tatlal kelle fogadnunk ő fels. k. parancsát; más rész- ről elválni attól, kit a' megye mint atyját szeretve tisztelt, 's ki a' megye minden tagját személyesen is- merni tanulván, leginkább lett volna képes nézetünk szerint a' rendet és békét fentartani. Fájt, mert a' felírás szavai szerint nem tehetünk róla, hogy a' melly bizodalmat 's tiszteletet az idő és tapasztalás 12 év elfolyása alatt sziveinkbe vésett, azt bármely éltető újabb remény ki nem olthat, 's a' köteleesség és sze- retet egymással küzdő érzete annyira elfogultakká tón, hogy magunkat nem éreztük alkalmasoknak to- vábbi tanácskozásra, 's b. Sz. I. ur indítványára az e' tárgy feletti vitázását egyértelműleg más napra ha- lasztók. Másnap megyeiteremünk tömve 's aze' tárgy- ban felszólaltak mindegyike egyező véleményű volt az iránt, mikép ő fölségének korlátlan jogában áll- ván a' főispánok és helyetteseik kinevezése, ennyí- ven a' k. rendelet vitatkozás alá nem is jöhet 's annak hódolattal engednünk kell; de midőn szeretett főis- pánunk egyenesen nyilatkozik, közakarattal ő föls. megkérteni rendeltetett, hogy főispánunkat, kiből legtöbb bizalmunk van 's kinek most is részünkről jegyzőkönyvileg leghőbb bizalom szavaztatott 's ki leginkább képes megyénkben a' békét és rendet fön- tartani, továbbra is meghagyni kegyeskedjék, 's ennek kieszközlésére nádor ő fens. is megkérte, 's bár előadatott egy k. ügyész és bírő által, hogy e' hivataltól fölmentés azon rendelet eredménye, mi- szerint a' korm. újabb rendelete szerint mindenik kor- manyzó megyéjében köteles lakni, 's főispánunk föl- mentetésének is ez oka, 's e' tettet mint a' centrali- satio szülöttét pártolá is; megyénk e' részben még sem tartván az előadó ügyészt elég hiteles kut- főnek, hogy határozatának alapjául e' körülményt is tekintetbe vehesse, e' feletti nézetei kifejtését al- kalmas időre halasztotta. E' határozat létrejötte ut- án néhány nappal később meg e' gyűlés folyama- alatt szinte megérkezett főispánunk gr. Vay Ábra- hám ő nmlga másik levele, mellyben a' megyét érte- sítí, hogy a' hozzá küldött fensőbb hiv. levél szerint ő föls. őt a' kormányzástól fölmentvén, helytartó- jává t. Szentpály ur neveztetett ki, főispáni czíme meghagyatván, ennél fogva a' megyévéli szorosb ösz- szekötötése ezennel megszűnik. E' levél által sem látván a' megye előbbi aggodalmát és sérelmét el- oszlatva, a' felírást ezen levél szerint módosítani rendelé 's egyszersmind m. helyt. ur tudósíttatni ren- deltetett, hogy a' kinevezetése iránt kelt felsőbb pa- rancsot a' megye vette 's azt hódolattal fogadta. — Ugyancsak említésre méltó a' nm. httö tanácsnak is egy rendelete, mellyben értesünkre adatik, hogy me-

gyénkbe a' megháborított személy- és vagyonbiztos- ság tekintetéből egy „zászlóalj“ fog küldetni, mi- hezképezt megy. annak elhelyezését gondoskod- ják. Ha e' fensőbb parancs fel nem olvastatik, alig- ha tudta volna e' megye, hogy keblében a' személy- és vagyonbátorság meg van háborítva, mert igaz u- gyan, hogy megyénkben részint bérczes fekvése, ré- szint a' műveltségi fok alantiságamiatt kelletnél több- rab van, de hogy e' pillanatban kevesebb rend és biztosság lenne, az nem áll, mint az ügyészi kar ál- tal bemutatott 10 évi büntetési statisztikából kiténik; annál fogva ezt is a' napi rendben levő titkos feladatok szüleményének tekintvén megyénk, e' rendelet visz- szavétele végett a' httötanácsot megkérni határoz- ta annál is inkább, mivel ha ezen új teher is megyei adózóinkra hárul, a' már eddig is tetemes adós- ságokkal terhelt megye, mellynek tömérdek utjai és folyamatai szabályozása szegény adózóinknak leg- nagyobb erőködésbe kerül, még az árvai rokonoknál is nagyobb nyomoruságra jutandnak lakosi. — Több tárgyról értesítést ez uttal mellőzök, mert megyei jelen helyzetünkből folyó nevezeteseb ügyek előadá- sa úgy is a' lapokban sok helyet foglal, és gyakori gyűlésünk sokszori tudósításra nyújt alkalmat. A' tisztviselői kar 1 részének leköszöntése azon nyilat- kozata, hogy majus 1jénél tovább nem szolgál, szük- ségessé tette hogy még f. hó 30án ujjlag közgyűlés tartassék, mi el is határozatott. Jelen gyűlésünkön egy zsidó a' falu által jegyzőnek választatván meg, e' hivatalban a' megye által megerősített, és így az egész hazában ez tán az első eset, melly szer- int izraelita közhivatalra felvétellett. — Szóllósy Balázs.

Győrmegegyel közgyűlés folytatása. Ne- gyedik vitatkozás. A' választáskori rendbi- róság 's a' zavargáskori katonai erő-alkalmazás ér- demében. Az ellenzék tüzesen ostromolt. Kívánta: hogy a' rendre ügyelő választványhoz külmegeyi há- rom egyed is neveztessek; hogy ha a' candidatio miatt zavargás történik, a' rendbíró vizsgálja meg mind a' candidatiót, mind a' zavargást és mindenkor bírálja meg: van e' olly zavargás, melly miatt a' választást felüggeszteni kell. Ha a' választási zavar lázadás- sá fajul, akkor a' rendbíró katonai erőt alkalmaz- zon, de míg a' katonaság jelen leend, a' választás meg- szűnik. A' conservatívek így nyilatkoztak: hogy a' candidatio tisztán főispáni jog, ebbe a' rendbíró- ságnak szólása nem lehet; a' katonai hatalomkar megren- delése csak főispán által eszközölhető, másnak szá- vára nem jó katonaság 's így Roma delibante Sa- guntum perit; hogy a' főispán egyes személy levén könnyebben vonathatik felelősségre, ha helytelenül alkalmazná a' katonai hatalomkört, mint egy egész rendbíró; hogy midőn zavar van, egyes ember könnyebben intézkedhetik mint egy collegialis bí- róság, mert a' kövek röpkedése közt nem tanácskoz- hatni; hogy a' főispán a' rendre felügyelni tartozik 's ha valamit elmulaszt, felelős; hogy az örszék is a' főispán nevezi 's így az több joggal nem bírhat mint a' főispán. **Végzés:** A' tisztújítási kihágások meg- bíralására örszék állítatik, mellyhez külmegeyi 3 táblabíró is nevezetetik, a' candidatiohoz ezen örszék- nek szólása nincs, zavargási esetben katonai hata- lomkört a' főispán rendel 's míg e' hatalomkar jelen leend, a' választás függőben marad. — **Ötödik vi- tatkozás** a' választásmód iránt. Az ellenzék tit- kos szavazást kívánt a' választásnál. Okai: hogy így mindenki saját meggyőződését követheti; hogy ez által a' megvesztegetés ingere csilapulva leend, mert senki bizonyos nem leend: reá szavazand é az, kit megvesztegetni igyekezett; hogy a' jobbágytelken lakó nemesek nem leendnek kénytelenek földesuraik kívánsága szerint szavazni; hogy a' megválasztandó tisztviselő nem áldozhat, mert nem fogja tudni azt, ki ellene szavazott; hogy a' restauratiókra nem lesz annyi költség; hogy a' moralitas előmozdítatik; hogy a' titkos szavazásnál kizáratik a' választvány befo- lyása, melly nyilvános szavazásnál igen sokszor mutatkozott; hogy sok ember csak azért szava- zere vagy amarra, mert tudja, hogy ennek több votuma van mint másoknak, mi a' titkos szavazásnál nem tud- ható, 's így sem a' félénk sem a' hű meggyőződés- től el nem tér. A' módra nézve ajánlatott: hogy a' hány kijelölt, annyi láda legyen, — minden választó 1 fehér és 3 fekete golyót kapjon, 's a' fehér golyót annak vesse ládája, kit tisztviselőül ohajt, többi- ébe feketejét adván. A' ládák nemesek a' kijelölt ne- vének felírásával hanem színekkel is különböztesse- nek meg; hogy a' választás tágas helyen történjék;

minden helység külön bocsáttassék a' megállapított névsor szerint; szavazásnál a' helységbeli nemesek hadn. is felügyeljenek arra, hogy semmi álnevek ne használtathassanak. — A' conservatív párt nem fo- gadta el a' titkos szavazást azért, mert a' köznemes- ség ügyetlensége miatt létesíthetetlen 's épen oda adná golyóját a' köznemes, hova nem is akarta, mi a' szabad meggyőződést követni nem engedné; továb- bá: mert szükségtelen a' titkolózás ott, hol előre to- roktátva hirdeti mindenki pártfelét; hogy a' ki nem meri megmondani: kit ohajt meggyőződése szerint, az távozzék el a' választástól; hogy a' köznemes ol- vasni nem tud 's így mindig magyarázgatni kellene a' ládákra irandó neveket; hogy a' golyóbul egy ember többet is kaphatna, ha párthíve volna a' kiosztónak; vagy az, ki a' golyót készíti, megvesztegettetné 's adhatna el hasonlót 's így több golyó lehetne mint mennyi a' választó; vagy ha megtudatná a' hiba, igen sok időbe kerülne az újabb golyózás mint a' nyil- ványos szavazás — hol minden szavazó név szerint je- gyeztetik föl 's azonnal rövid idő alatt orvosolhatni a' becsusztatott hibát; továbbá erkölcsiség-elgázo- lásra vezetne, ha t. i. alkalom adatnék egyiknek vagy másiknak, hogy adott szavát titkos szavazás által megszeghesse; ne hagyja magát senki megveszte- gettetni, akkor nem kell titkos szavazás; — hogy a' golyózásnál esendő hiba ismét talán méltatlan gya- nut támasztana a' főispán ellen; hogy titkos szava- zással a' szabadság 's nyilvánosságbul vesz a' ne- messég, melly katoná levén félénkséget nem ismer- het 'st. **Végzés:** a' többség elvetette a' golyózást 's maradt az eddigi gyakorlat; t. i. választványok előtt helységenként jelenendnek meg a' szavazók 's nyil- ván szavaznak; — azonban a' választvány becsüle- tességre és titok-tartásra esküszik. Szavazásnak he- lye akkor leend, ha felkiáltásbul a' többség kivethető nem volna, vagy ha a' választandók közül többen ezt ohajtanák. Addig, míg minden kijelöltnek neve nem leend elolvasva, bármely öszves felkiáltás sem ér- vényes a' többség kijelentésére. Ezen pont hoszszas vitatásakor is megemlítették az utóbbi választás hi- jányai 's keserű kifakadásokban nyilvánult a' ki- sebségben maradt párt érzelve. — **Ha t o d.** de már kevésbbé heves vitatkozás volt a' szavazatsze- dő választvány kinevezetési érdemében. Leginkább az aggodtatott némelyleket, hogy a' választványok- hoz elnök főispán ollyasokat fog nevezhetni, kik egy pártbeliek 's így az igazságos eljárásnak ellenőre nem leend. Csakhamar egyesültek azonban a' néze- tek 's elnökileg kijelentetett, hogy a' választványok- hoz minden pártbul még választás napja előtt tagok neveztetnek 's ha ki egyet vagy mást még a' szava- zatszedő választványhoz kíván esatoltatni — ezt nyil- ványítsa 's az elnök figyelembe veendi kívánatát; sőt ha szavazási alkalomkor valamelyik kijelölt, részről egy tagot a' szavazatszedő választványhoz akar esa- toltatni, ezt szabadon teheti, úgy azonban, hogy ezen ellenőrködő tag ismét lépjen ki, midőn már küldőjére a' szavazás bevégezett. Végre a' józanon leendő megjelenés kitézetett ugyan, de a' megvesztegetők ellen végzés nem hozatott. A' Rk ez is lehetetlennek találták fogantatásában. Az öszvezes betürend sze- rint készítették helységenként, könnyebb használat tekintetéből; 20ik éven alul választó senki sem lehet, a' külmegeyi lakos nemesek, kik Győrmegegyében bir- nak, azon helységhez iratnak, hol birtokuk van; ha több helységben birnak, megkérdezték: mellyikkel kívánnak beiratni? Virtualis birtok megyén kívüli- nek szavat nem ad; sem nem nemes haszonbérlelőnek, ki a' megyében nem lakik, a' bérlett jószág. A' vá- lasztási szabályok így állapítottak meg. A' pártok némileg e' gyűlésen is mutatkoztak, de az idő sokat egybe hoz, sokat szétszakaszt 's a' jövő homályos. Az ellenzéknek kijelöltje még nincsen. A' választási mozgalmak is megszűntek egy időre. — Győrmegegye nagy része jelenleg víz alatt van, hallatlan magasra duzzadt a' Duna 's eltöltve Rába 's Rápcza vizeket. Győr városban is több utcát elborított. — Győri Szi- get 's vele szomszédos Révfa helység a' legnagyobb veszélyben lebegtek, és számos ház telt meg vízzel. Az országutak sok helyen tengelyig érő vízzel borít- tattak 's általában járhatatlanok voltak.

Budapesti napló. (Ápril 27kén.) Itt a' tavasz, mindenki szeretne az ifjudó természet zöld ölében mulat- ni; azonban, van e' két városinkban, ki nem tudná: mennyi épüvel jár itt a' zöldbeni mulatás? A' zugliget egy varázs- hely volna, de bezzeg ha ezt tovább élvezni akarjuk, akkor soknak anyagi értéke tönkre silányul; mert habár annyi kies kép közt felvidul is a' lélek, de egyetlen falathoz é- hünk, vagy korty italhoz szomjunk enyhítésére nem jutunk

a' nélkül hogy az élet prózáiból részén is ne kellene átgázolnunk, mert az egyedáruosság a' természet kellemét is szűkkeblű hálózatába voná. A' Városligetben is ugyanezt tapasztaljuk; sőt a' homokközön oázisa, a' gyéribben látogatott Oreckert sem szenved kivételt; mert a' városi kapzsi szellem még esupán a' levegőt nem adja pénzért; minden egyebet busasan fizettet, de hogy már ez is megkísértett, számos semmisszerű látvány tehet bizonyosságot, melyre a' nép na gyzerű ígéretekkel kecsgettették. Ezekről a' nép tehetne leginkább, ha lerázva könnyelmű hiszékenységét, annyi léha gőz 's pusztá füst által nem hagyta magát esalafinta jégre vezetetni 's kizsebeltetni. — A' fűvészkertet műveltebb szelleműek, 's jobbára tanuló ifjak látogatják, kiknek a' közintézetek jótékonyágából e' kisedet tér is jutott bővebb kiképzetetésük színhelyül; azonban annyi korlátolt növény 's virány közt még itt sem mozoghatnak szabadon, 's azon egyszerű szabálynál fogva, hogy senkinek sines homlokára írva: kimiféle, a' kerítés sühederek gorombaságát is nem ritkán nyelniük kell. Kútaink többnyire rozsz tartaléka miatt az itten találtató jó vizet sokan látogatják; de ez is bajos, mert az eddigi jó szokás ellenére merítő edény hiányzik, mintha az intézetnek nem volna ereje ama' szerény vágyat kielégíteni. — Minapi reményünk az utca-tisztításra nézve alkalmasint valósulni fog, miután azt egy vállalkozó 17.740 p.frtért eszközölni köteleztetett. Így ha sőtéség lesz is fejünk fölött, legalább a' láb alatt fetregő göröngyökön nem botlunk meg vagy pocolyába nem bukkanunk. — Két városunkat Elszler F...val nemcsak Bosco, mint említők, hanem Dübler is, tehát egyszerre két híres bűvész látogatandja meg. Annyit előre tudunk, hogy sok honi garast fognak idegenbe bűvölni; mit nem azért említünk, mintha ez iparunk emelésére szolgálna. — Még bűvösebb dolgot említ két hazai lap egymásután: hogy t. i. Huber a' budai várszínház igazgatója német színészein tudva magyarokat fogadand Thalia csarnokába; min azonban mi nagyon kételkedünk, de ha valósul, akkor csakugyan bámulunk, és elámulunk! — Némely ember minden jó szándéku intés daczára is képes hanyatlomok kész veszélybe rohanni: mult szerdán Atla 160lóerejű gőzös hullámtorlatán két lélekvesztő esolnak lebent által, 's csak az ur keze menté meg végveszélytől; más alkalommal pedig két ujhidit munkást fűresztett meg épen illy vakmerőség, — de az uszás kirántotta a' halál torkából. — Van eset, midőn igen üdvös a' szegény embernek magát felakasztani; p. o. ha a' pár nap előtt egy háztetőről lezuhant eserepező foglalkozásánál a' felakasztási egyszerű módot használja, nem járt volna olly szerencsésen; így azonban összezuzottan az orvosi egyetem segédsegi közelsége daczára is az ujjvilágutéből ujjvilágba költözött. Sajnos, hogy az elbizottság ez esetben is tul tett a' szükséges óvatosságon. Szinte kevés óvatosság eredménye az egymásután kitörő tűzvész, mely fővárosinkban napirenden van; mult esütörtökön ugyanis Budán ismét egy kémény gyult ki; de melyből mégis csak a' korom égett ki. — Az építkezési térről is szolgálhatunk pár újdonsággal: a' városiiget díszo, a' Hermine-kápolna építetése gyorsan halad. Tomala ur, ámbár a' köemelőgép balkeze középúját elmorzsolta, esüggedetlen gondossággal foglalkozik e' szép czél körül. Egy adakozó 800 ft. értékű lámpát, másik pedig 20ezer téglát ajánlott ingyen ez épülethez. — Egy nagyszerű esatorna van tervben, mely Duna-hosszant szelvéen által a' fővárost, ennek tisztaságára szolgáljon az összeszivárgó loesadék folytonos kimosásával 's egyszerűsége hártó menedékkül a' esatornák által betóduló árviz ellen. A' józsefvárosban e' terv létesítésére már előkészületek is tétetnek. — Herkules gőzös egyetlenség utban 12800 ftot kapott bérelt 4 hajó felvontatásáért az aludnáról, maga pedig e' fölött 1800 mázsa terhet czipelt. — A' vasut mindkét ágán mult heten 13ezer ember dolgozott. — Erkel zenemester gyulai születésű levén, vizkárosult földije javára hangverseny rendez. — A' nemzeti kör miután Deák Ferenczet megvendéglé ráadásul egy albummal is szándéka megtisztelni őt, melyben minden tag saját kézirataiban fejezi ki a' jeles hazafi iránti érzeit. — Es ennyi hír közt szólhatunk e' méltóbb tárgyról, mint a' honleányi buzgalom egy lelkes példányáról, millyet egy Marczibányi Lajosné szül. Motesieky Vintzentzia asszonyban tisztelünk; ki áthatva a' nemzeti szellem érzetétől a' Kisfaludy-társasághoz egy alapítványlevelet küldött, melyben a' hazafi érnymagasztást 's dícsőitést tárgyzó műnek 12 arannyal jutalmazására évenként magát kötelezi (L. mai Társalk.) Illy adomány bizonynyal sokat fog hatni a' költői ihlettségre; 's honleányi kézből venni pályadíj kétszeresen jutalmazó leend. Adjon Isten sok illy hőlyvet a' magyar irodalomnak; 's tartsa meg őt igen sok évig az elmetermeké virágoztatására! — Szeretve tisztelt főhg-nádorunk f. hó 22kén Bécsből ő fels. névnappa üdvözléséről gőzhajón szerencsésen visszatérvén, másnap a' württembergi koronaörökös k. hg rándult le fens. főhg rokon meglátogatására, kinek tiszteletére april 24kén fényes esti zenét adott a' két városunkban tanyázó négyrendű ezredi hangászkar, 25kén a' számos zászló, lobogó és szellegekkel díszesített (Széchenyi gőzhajón főhg-nádorunk és nádorének társaságában az óbudai hajógyárdát és Margitszigetet szemlélte meg álygyudurogások közt, ma pedig a' budai vérmezőn a' két városi négy osztály örkonaság táberi díszmészt hallgattand, utóbb a' vendég koronahg jelenlétében hadi fordulatot kifejtendő. E' hó végeig hírlík ő kir. fenségtét Budán mulatónak.

A' honi szobrázat ügyében folytatás. — 376. iv. Gyűjtő: t. Gombos György ur, Csekonics János 40 kr., Liptay Antal 3 ft., Gluzek István 40 kr., Kempel 1 f. 30 kr., Cselko Antal 20 kr., Vimmer Márton 40kr., Viszkidenszky János 30 kr., Reinhard János 20 kr., Gluzek Lajos 1 f., Löffler Ferencz 20 kr., Ruttikay János 20 kr., Mekler 30 kr., Péterffy 30 kr., Penning 20kr., Rajakovich 20 kr., Stáncics 20 kr., Szabó József 20 kr., B. Billot H. 5 f., Mixich János 20 kr., Varga Ferencz 1 f., Natály Dávid 1 f., Horváth Ferencz 20kr., Crettier Antal 20 kr., Wild Mátás 20 kr., Constantinovics Gábor 40 kr., Bellovics János 20 kr., Ronkovics Ferencz 20kr., Karl Simon 20kr., Bogdán Vinceze 20kr., Ivánovics Szabasz 20 kr., Dienes Ferencz 20 kr., Vogel Dániel 20 kr., Bukay János 1 f., Rigyiczky Izidor 1 f., Roványi György 20 kr., Csatádi község 1 f., Wagner Eduard 20 kr., Gombos György 1 ft. Folyt.

Löcsén aprilis 18kán. Egy rémitő bűnvádi eset épen most van bírói nyomozás alatt. Alsó-Szlovenka és Göllnicz között, a' Kahlenhoh nevű nagy hegy alatt egy 800 ölnyi hosszú istáj, (alag, Stollen,) van, mely számos embernek átmenetül szolgál, kik t. i. a' hegyre vezető szekérutat elkerülni kívánják. Mult héten egy szolgáló Göllniczre akarván menni, de magányosan az istájon áthaladni félvén, több ember társaságában a' szlovenkai oldalon bement, de midőn a' többiek a' göllniczi oldalon kijöttek, észrevették, hogy a' leány és egy paraszt süheder hiányzik: kis idő mulva az ifju is kijött, de magányosan a' leány nélkül. Ez gyanut gerjesztett, a' leányt keresték 's egy 75 ölnyi mélységű akna (Schacht) fenekén találták holt testét szörnyen öszszeszezűva 's orvosi látlelet által viláosságra derült, hogy a' szerencsétlen, halála előtt megszeplősített! A' sühedert befogták; pár nap mulva ugyanazon aknából vizet húztak ki 's azzal együtt annak fokosát: mi által valószínűvé lön, hogy a' leány, midőn az ifju őt az aknába taszította, a' fokoshoz kapaszkodott 's az ifju, nehogy őt is magával rántsa le, azt kezéből kiereszteti kénytelenítetett. Illy szörnyeteggé válhatik az ember, ha czélszerű nevelés által érzékiségén uralkodni nem tanul!

Amerika.

Polk új elnök ministeriuma megalakult, ugyanazt a' senatus is helyben hagyá, 's tagjai következők: Buchanan J. Pennsylvaniából: a' külügyi; Walker Robert J. Missisippiből: pénzügyi; Marcy W. L. Uj-Yorkból: hadügyi; Bancroft György Massachusettsből: tengerészeti; Cave Johnson Tennesseeből: postaügy-ministerek; ezekhez járulnak még Virginiából Mason John statusügyvéd, Everett chinai, Schildt venezuelai, Polk W. H. (az elnök testvére) nápolyi és Jewett perui követek kinevezetése; végre Armstrong liverpooli consul. — A' német vámszövetséggel kötendő szerződési kérdés tárgyalása, miután a' porosz kormány megegyezettével a' pontok ujjlag a' tanáshoz benyújtattak, jövő decemberig halasztattak el. — Almonte tábornok mexicói ügyvivő Texas bekebelesítése ellen éleshangu óvastnyújtott az egyesült statusok kormányának, melyben azt példátlan bűnnek nevezi; erre a' válasz angol hideg vérrrel iratott. Az említett követ óvasára vonatkozólag Cushing egy lapban levelet boesátott közre, melyben fejtegeti Mexico gyenge 's erőtlen állását, mely csupán Texassal sem vala képes a' csatasígon győzelmesen megállhatni, annál kevésbbé fog az egyesült tartományok óriási erejével mérközhetni. A' mexicói congressus folyvást az ujjalkotvány szerkesztéssel foglalkozik, mely főbb pontjaiban az egyesült tartományokéhoz hasonlítand, 's ezek az első előterjesztéskor el is fogadtattak. S. Ana még mindig a' perotei várban ül, busulva eljártott nagysága kisszerű romjain; közvélemény szerint büntetése sem halál nem leend, sem élethossziglani fogság, hanem száműzetés. Bassedre és Canalizo tábornokok S. Ana kegyencei a' chaputepeci fogságba vitettek.

Spanyolország.

April 6án hirdettetett ki Madridban Rómából érkezett azon hivatalos tudósítás, hogy a' római szenatsekk II. Izabellát törvényes, és valóságos spanyol uralkodónőnek megismerte; miért is Castillo y Ayensát mint ő felségének a' spanyol királynének Rómába küldött képviselőjét illyenképen elfogadta 's vele Lambruschini bíbornok által tudatá: mikép ő szents. a' közbéke megörökítése végett a' már elsajátított egyházi jószágok megvevőt birtokjogaikban háborogtattani nem akarja. Ezen tudósít. általános öröme gerjeszté a' spanyol udvart, mit még inkább élénkít azon remény, hogy Izabellának hasonló elismerését nem sokára Ausztria és Poroszország is követendi, 's ez utóbbi remény nemcsak az udvart, de magát az öszszes nemzetet is edesen hatá meg, mert így Spanyolország, mely eddig kiválolag csak angol és francia kereskedésnek vala monopoliuma, a' német vámszövetséghez csatlakozva kikötőt és piacait az egész világnak megnyithatja 's maga is a' szükségait fedező czikkeket onnét szerzendheti be, hol hozzájuk legnyereségesebben járhat. A' zavarok és nyugtalanságok növekedő arányban terjednek.

Portugália.

Lissabonban april 1én megjelent kir. rendelvény a' portugáli cortest, miután az egy rendkívüli éjjeli tanácskozványban a' budget-javaslatfeletti tárgyalást bevégezte, april 20ig elhalasztotta. A' megajánlott budget ez évi statusszolgálatra nem egészen 2 millió font sterlinget kötelez le. — Angolából érkezett magánylevelek fájdalmasan panaszkodnak némely czudar emberek azon alattomos 's vétkes üzérkedéséről, mellyel a' rabszolgakereskedést — daczára annyi tilalomnak, 's a' felebaráti szeretet hangos panaszaiknak, folyvást vakmerő konokul gyakorolják.

Anglia.

Peel, ki vámjavaslatá miatt nagy ellentétbe helyezé magát saját párhiveivel, legujabban az általa szönyegre hozott Maynooth-billt olly kétes állásba hozá, hogy indítványainak szavazáskor épen azokra kell támaszkodnia, kik eddig elágzó pártnézeteiknél fogva ellene harczoltak; különösen maga ellen bőszté az egyháziakat, kik a' bill 's ekkép Peel megbuktatására foganatba vesznek minden erőt és eszközt a' torykkal egyesülten; ezek hírlapokban ugy, mint egyházi gyűléseikben ellene dolgoznak, 's töle a' pártoló közvéleményt elvonni buzognak. A' M. Post szerint Peel a' tory nevet, mint egykor Canning teteteivel hazudtolja meg. A' whig sajtó dicsérei Peelnél Irland irányabani lelkes és emberszerető lépéseit. A' Globe megjegyzi, hogy a' nagy minister épen most van azon állásban, mellyről egykor mondogatá: hogy abban statusigazgató soha sem lehetne, t. i. elleneitől függésben, kik őt barátnak megtámadásai ellen gyámolítják. A' maynoothi kérdés fölötti szavazáskor Peel bizonyosan kevesebbseben marad, ha az ellenzék nemeslelkűleg védelmére nem siet. Meddig tartatja fen magát a' tory pártfőnök whig elvekkél? kétséges. A' M. Herald helyesli a' billt, de megtámadja az irlandi katolikusokat, kik indulatos igaztójoknak évenként 56 ezer font sterlinget önkéntes adóképp fizetni tudnak, papnevelő 's tanító intézeteiket pedig egészen elhanyagolják, és szükséges pénzerővel ellátatásukat protestansokra hagyják.

A' Standard hosszasan elmélkedik Shiel alsóházi tagnak a' peccsőtörés érdekében tett indítványa felett, egyszerűs mind Mazziniról történeti elbeszélést nyújt. Mazzini 1831ben izgatásának szerencsétlen következményei után Franciaországba menekült több társaival, 's Marseilleben megtelepedvén, ifju Olaszország czime alatt társaságot alapított, mellynek elnökévé ő választatott meg; majd folyóiratot indított meg, mellyben mint szinte a' máltai hírlapokban is elkekeredett tollharczot küzdött a' fenálló olasz tartományok ellen. Az olasz kormányok lépéseket tettek a' francia és angol udvaroknál: tiltanak el Mazzinit és társait rozsz hatásu tanjok nyilvánosíthatásától; de e' felszólalás foganatlan leve, minthogy e' két országban a' szabad sajtót törvény biztosítja. Az ifju Olaszország tehát bántatlanul haladott izgatási mezéjén; midőn némely olaszok — nem tudni: saját érzetöknek é, vagy kormányaik felszólításának hódolva vállalkozának Marseilleben megjelenni 's az érintett társaság személyzetét, irányát 's működését leírni. A' csakugyan megjelentek közül kettő: Emilianit és Scuriattit ifju Olaszország halálra ítélte, egyet pedig Lassoreschit veszszőre; az ítéletnek aláírva volt: Mazzini elnök. Nem sokára Marseille egyik rejtélyén két meggyilkoltat találtak: Emilianit és Rodezt, a' 3dikát némely véletlenül közbejött francziák menték meg a' halálos végrehajtástól. Mazzini és társai tagadák, hogy a' véres tettet ők követték volna el; de azért Franciaországból kiutasítottak. 1844ben a' belgiumi kormány megtagadá Bonaparte Péter hgtól a' Brüsszelben megtelepedést azon egyszerű okból, mivel a' herczeg Mazzinivel levelezési viszonyban áll. Ezen nyilatkozat ugyan mit sem bizonyít Mazzini ellen, de a' többi kormány mégis felhozá azt Anglia ellen, melly ha nem cselekszik hasonlag, féligmeddig egyértelműnek gondoltatik a' esendzavarókkal. Ezt az ausztriai követ tudatá az angol kormánnyal, ki az olasz nyugtalanságok fészkének nem Olaszország városit, hanem Londont állította lenni; ekkép köteletségévé lön a' ministeriumnak minden levelet, mellyek a' gyanus egyedekekhez czimeztettek, letartóztatni 's felbontani. Az ellenzék lapok védelmezik Mazzinit, 's kívánn nem hiszik, hogy az érintett ítéletet ifju Olaszország hozta 's Mazzini aláírta volna. — Victoria királynő azért sietteti irlandi útját, mert novemberre ötödsszöri lebetegülését várja.

F. apr. 19. bécsi nagylotteria-huzásban a' 92.759 nyertes szám (80 ezer pgtöt nyert) Pesten adatott el Luefnél — a' 2400 p.frt nyert pedig Sopronyban.

34dik szám.

É R T E S Í T Ő.

Gőzösök indulása f. aprilisben:

4-4
 Linzből Bécsig, minden páros napon.
 Bécsből Linzig, minden páros napon.
 Bécsből Pestig, naponként.
 Aprilis 14eig a Bécsbéli indulások naponként délutáni 3 órakor történnek; a gőzös az éjt Pozsonyban tölti 's másnap reggeli 6 órakor Pestre indul.
 Aprilis 16tól kezdve a gőzösök Bécsből Pestre egy nap megérkeznek. (Indulási idő reggeli 5 óra.)
 Pozsonyból Bécsig, aprilis 15től kezdve, naponként indul reggeli 6 órakor egy külön gőzös, melly ugyanazon napon délutáni 3 órakor Bécsből Pozsonyba visszaindul.
 Pestről Pozsonyig és Bécsig naponként reggeli 7 órakor.
 Pestről Zimonyig hetenként négyszer, ugymint: vasárnap, kedden, szerdán és pénteken reggeli 5 órakor.

A kedden induló gőzös, a Dráva-folyón, ugy le- mint felfelé, Eszékig megy, 's azután utját tovább folytatja.
 Pestről, Giurgevon és Galatzon által (az oláh részen) Konstantinápolyig, april 6 és 20.
 Pestről, Widdin-, Rustzuk- és Galatzon által (a török részen) Konstantinápolyig, aprilis 13- és 27-kén.
 Zimonyból egyenesen Orsovára, hetenként kétszer, ugymint: kedden és pénteken.
 Zimonyból Pestre, hetenként négyszer, a Tiszával (Szeged) és Drávával (Eszék) egyesüléssel. Az indulási napok és órák Zimonyban tudtul adának.
 Orsovától Galatzig, az oláh részen, aprilis 9- és 23-án.
 a török részen, aprilis 2-, 16 és 30-án.

"Az utazók, Orsovától a Vas kapun által, jól födelezett evezőshajókon fognak az alsó gőzösig szállítatni. A távolság 2 1/2 német mérföld, és az illető helyre mintegy 2 1/2 óra alatt oda ér.
 Orsovától egyenesen Zimonyig, hetenként kétszer, szerdán és szombaton.
 Galatztól Konstantinápolyig (az ausztriai Lloyd gőzösevel) aprilis 6, 13, 20 és 27-én.
 Galatztól Skela-Cladoviig és Orsováig (az oláh részen) aprilis 13- és 27-én.
 Galatztól Cladosnitza- és Orsováig (a török részen) aprilis 6- és 20-án.
 Konstantinápolyból Galatzig (az ausztriai Lloyd gőzösevel) aprilis 1, 8, 15, 22 és 29.
 Az indulások aprilis 1-, 15- és 29-kétől összeköttetésben allanak a jobb parton (török részen) járó hajókkal, ennelfogva az Ausztriába szándékozó t. cz. utazóknak ajánltatik. Az ezen napokon Konstantinápolyból elinduló utazók Galatzra megérkezésükkor azonnal a török részen járó folyóvízi gőzösökre vétetnek föl és Orsovára szállítatnak. A közvetlen tovább szállítás, az oláh részen, azon okból nem történhetik, mivel csak a kitöltött vesztéglés után léphetnek az oláh részen járó gőzökre.

A t. cz. utazók, a szükséges rend-fentartás és kölcsönös bátorság tekintetében kéretnek, hogy utjegyeket — mellyek kényelmességök végett ez évben mindenkor érvényesek — a gőzös elindulása előtti napon méltóztassanak váltani, ugy szinte nagyobb uti-táskájokat is az e célra határozott helyen (a hivatal udvarában balra) vevény mellett átadni.
 Mivel a Pozsony- és Bécsig menő gőzösöknek Budán a bon batérnél naponkénti kikötése a tisztelt közönség kényelmessége végett állapított, 's ez által pedig a fenálló rendszabály meg nem zavartatik: ennelfogva kéretnek a t. cz. utazók, hogy utjegyeket az indulás-előtti napon Pesten a hivatalban váltssanak és nagyobb uti-táskájokat is ugyanott adassák át; — mivel jegy nélkül a gőzökre lépni tilos.
 Árúk és termények, ugy a felső mint az alsó kikötőhelyen, naponként feladhatók. (de az alsón csak déli 12 óráig); a felvételek mindkét helyen csak annyira terjedhetnek, a mennyire azokat az ottani tér engedi, és ha lehet, a javak a legközelebb napon elküldetnek.

Az összes árúk és termények az átadási sor szerint szállítatnak el, ennelfogva kéretik, hogy mindegyik köteghez, vagy mindegyik áru részlethez az illető teherlevél átadassék, különben illy teherlevél nélkül semmiféle javak sem fogadtatnak el.
 A Pestre érkezett javak, partrai kirakodás után, 24 óra alatt elvitessenek, különben szontul a költség és a netalán történhető veszély az átvétőkre hárulnik.
 Az utazó- és teher-árjegyzékek az alulirt hivatalban megtekinthetők, és ugyanott, kívánatra, azon árjegyzékek ingyen is kiszolgáltatók. **Gőzhajózási hivatal.**

A cs. kir. szab.

Közönséges biztosító-intézet Triestben

(Assicurazioni Generali Austro-Italiche)

1844dik évben a nála biztosított 2934 különféle tárgyért 730,200 **hétsház-harminczezerkétszáz** pengő forintot, mint kárpótlási és megszabadtási díjt fizetett ki készpénzben, 's az illető és részletesen előadott jegyzék megtekintés végett kapható.

Kunewalder Testvérek főügyvivőségénél Pesten.

*) Ezen, az 1831k évben minden országos törvény által megengedett, biztosításokat eszközölő biztosító-intézet **5,800,000** pengő forintot biztosítási tőkével bír, jelesül: különféle tartalékokban **2,350,000** al, alaptőkében **2,000,000** al, és az évenként bejövő díjak 's tőke-kamatokban **1,450,000** pengő forinttal.

Van minden városban, 's majd minden nevezetesebb helységben az országban ügyvivője azon joggal felhatalmazva, hogy a biztosítatnik kívánókkal értekezzenek és biztosítson a

tűzkárok ellen épületekben, gyárakban, butorokban, eszközökben, föld- és mű-termekekben, barmokban, árúkban 's tb., ugyszinte

elemi csapások ellen, szárazon és vizen szállítandó javakra nézve, — biztosít továbbá

pénztőkéket vagy **évdíjakat**, mellyek akkor fizettetnek, ha a biztosított bizonyos határidőt túlélt, ugyszinte:

tőkéket vagy **évdíjakat**, mellyek a biztosítónak akármikor bekövetkező halála után fizetendők, vagy pedig ha az bizonyos időközben vagy annak eltelté után hal meg; mint ezinte

föltételes és föltétlen holtági élelempénst; — továbbá minden hiteles biztosító-intézetnek ugy díjakban mint biztosítási föltételekben minden lehető könnyebbitést ígér, a kárt leggyorsabban 's lelkészségesebben téríti meg.

Csőd sebésszi állomásra Tek. Bekésmegye Gyoma mezővárosában helyezett, 's most üresedésben levő, 's 260 ezüst forint évi fizetéssel ellátott seborsosi állomása csőd utján rendeltetvén betöltetni, ez olly világos utasítással tétetik közzé: hogy azon állomást elnyerni kívánók — csak orvos-anárok vagy sebész-mesterek lehetnek — és oklevelezett folyamodványaikat rendszerinti főorvos tek. Tormássy Lajos urhoz bérmentesen, legföljebb f. évi június 30áig, mint közgyűlési határnapig, eljuttassák. Bekésmegye jegyzői tisztsége. 1-3

Gőzhajójarat megnyitása a Tiszán.

Minden hétfőn, a gőzösnek Pestről megérkezése után, indul „Hermine” gőzös Ujvidékről Titelig, és onnan Szegedre, hová a gőzös megérkezik szerdán este.
 Minden szombaton reggel indul ugyanazon gőzös Szegedről Ujvidékre, hová megérkezik vasárnap este.

A Pest és Szeged közti egyesülés a Pestről Zimonyig minden vasárnap-, Szeged és Pest között pedig a minden hétfőn Zimonyból Pestre indulandó gőzösök által fog létesülni.

Allomási helyek Ujvidék és Szeged közt: Titel, Csurog, Becse, Pádé, Zenta, Kanizsa.

Nagy-Becskerek- és Temesvárra tartozó javak Titeltől a csatornán szállítatnak oda.

Pest, aprilis 25én 1845.

Gőzhajózási hivatal.

Nyilatkozat. A Jelenkor f. e. 19dik 's köv. számai értesítő rovatában Debreczenhez közel, Asszonyréten levő bizonyos szeszgyár, melly Strelicsker ur terve szerint készült, 's annak kezelésére bizatva do'gozik, példányként ajánltatik minden szeszgyáros figyelmébe. Kifejtik nem ismeretlen, Szabolcs-megyében, 's kivált Asszonyrétkörül minő tökélyre emelkedett a szeszgyártás — mit nagy részt a szerednyei erőmű-gyárból került igen czélszerű gépkészületeknek köszönhető; csudálkozva kénytelen kérdezni: vajjon érdekelt ajánló ur, mielőtt azon magasztaló sorokat írja, miért nem tekinté szét saját vidékén? Tapasztalásból győződhetett volna meg, hogy az ottani gyárak némelyikében naponként 50 köbölnyi burgonya szokott fölgyártatni, minek bizonyításul — ha épen példára van szükség — szolgálhat az eléggé ismert — Asszonyréttől 2 órányira eső híri gyár, mellyről maga Strelicsker ur azou értekezésében, mellyet Gall tr illy czímű munkájához függeszte „A Schwarzféle gépmű leírása” — nem áll megvallani, hogy az Magyarország szeszgyárainak legczélszerűbbike. W. T. 1-3

Birka-eladás. 2500 nemesített anyabirka 's 700 egy éves nőtény birka ns Fehérmegyében keblezett kis-hantosi pusztán gyapjával vagy a nélkül eladandó. Venni szándékozók értekezhetnek t. özvegy Ritter Jakabnál asszonygyággal. 2-4

Lóárverés. Fömlé. Eszterházy herczegség lovászmesterei hivatala részéről közhírré tétetik: hogy f. 1845k évi aprilis 29én reggeli 9 órakor Bécsben Máriahilf nevezetű külvárosban levő Eszterházy hgféle palotában 30 darab kocsiba való jól befanított ló az oroszai ménesből árverés utján a többet ígérőknek az ígért árnak azonnali letétele mellett eladandó. Venni szándékozók a fen kített helyre és kitűzött határnapra illendően meghivatnak. Kelt Kismartonban 1845k aprilis 12kén. Fömlé. Eszterházy hgféle uradalmi igazgatósága által Sprenzel János kiadó. 3-3

Hirdetvény.

A' nm. m. k. u. kincstár k. rendeleténél fogva a' sóvári kir. sóaknai főigazgatóság részéről közhírré tétetik: hogy a' sóvári kir. kincstári uradalomhoz tartozó királyi uradalmi következő haszonvételek, ugymint:

- I. S ó v á r h e l y s é g é b e n
 - 1) Az úgy nevezett úti kocsma hozzá tartozó épületekkel 's 13,200 öföldök hasznávételevel.
 - 2) A' zöldfahoz czimzett kocsma istállóvalszinte 13,200 öföldök foglaló földekkel együtt.
 - 3) A' sóbányán létező profanszakai kocsma fenebbi hasonló mennyiségű földekkel 's hozzá tartozó esürrel.
 - 4) A' németek utczájában gyakorlandó italok szabadmérés joga 17,484 öföldökkel.
 - 5) A' húságotatás 's méretés joga lakházzal, istállóval, pinczével 's ide eső 9,250 öföldök hasznávételeivel.
 - 6) A' székessői kerekű lisztőrlo malom 10,737 öföldök számító földekkel.
- II. G u l y v e s z h e l y s é g é b e n
 - 7) Az itteni uradalmi kocsma, mellyhez egy kert, esür 's 15,194 öföldök hasznávételei kapcsolatvák.
 - 8) Az úgy nevezett felső, a' helységben fekvő 2 kerekű malom 9 hold és 204 öföldök számító földekkel 's rétekekkel.
 - 9) A' helységen kívül helyezett boltó 3 kerekű malom hozzá ragasztott gazdasági épületek, egy kert és 11,004 öföldök számító földök hasznávételeivel.
 - 10) Az uradalmi kovácsmühely lakással, számszámokkal 's 6,598 öföldök számító földekkel együtt.
- III. K a k a s f a l u h e l y s é g é b e n
 - 11) Az uradalmi kocsma hozzá kapcsolt 27,516 öföldök számító földök hasznávételeivel.
 - 12) A' felső 1 kerekű lisztőrlo malom, mellyhez 16,725 öföldök 's rétek tartoznak.
 - 13) Alsó 2 kerekű malom 4,800 öföldök számító földdel.
 - 14) A' helység felett létező kálló, kender-törő 's fűrészmalom hozzá mért 6,425 öföldök számító földekkel 's rétekekkel.
- IV. A b r á n y h e l y s é g é b e n
 - 15) A' kocsmaház 8,400 öföldök számító földök hasznávételeivel.
- V. S ó s u j f a l u h e l y s é g é b e n
 - 16) Az uradalmi kocsma 600 öföldök számító kerttel.
 - 17) Egy kerekű malom hozzá tartozó istállóval, kerttel 's káposztafölddel.
- VI. E r d ő c s k e h e l y s é g é b e n
 - 18) A' kocsmaállatás joga 1000 öföldök számító kerttel.

VII. Aranybányai 's régi zargát melletti települetben

- 19) Az uradalmi kocsma 's állás 2,100 öföldök számító földekkel.
 Folyó 1845k pünköszt hónap 19 's 20d, napján a' sóvári főigazgatóság irodájában tartandó közarverés utján 1845. november 10 napjától 6 évre haszonbérbe ki fogtak adatni. Egy ébiránt ezen árveréshez a' héberék nem járulhatván, az előlegesen készpénzben letendő bánatpénz 's kinnutatandó biztosíték mennyiségéről, úgy egyeb más szabályszerűleg megállapított árverési 's bérleti föltételek és írásbeli ajánlatok kelleken iránt a' fenebbi hivatalnál részletesen értesülhetnek az illető bérleti szándékozók. 3-3

Hirdetvény.

A' szigetthi és huszthi k. kincstári uradalmi tisztséghez tartozó kir. haszonvételekre ugyanazon napra hirdettetvén az árverés, ennelfogva a' huszthi kir. haszonvételekre, nem mint már hirdettetett f. évi majus 5kén, hanem 9kén fog tartatni. — Melly napra mindazok, kik részt venni szándékoznak, bánatpénzzel megjelendők ezennel meghivatnak, a' körülményes föltételek eleve, Huszthon az uradalm gazdálkodó tisztségénél, nemkülönb Budán a' m. k. ud. kincstári számvévo hivatalnál is mindenkor megtekinthetők 1-3

Különféle

finom és közönséges fajú **pitle-szita-szövetek** nagy választékban 's végszámra kaphatók
 Weiss B. és társánál
 Pesten nagyhidutzai sajt házában 678d. sz. alatt. 1-2

Epen most jelent meg és kapható:
 Killian és társánál
 Pesten váci-utczai Parkfrieder-házban
Evangeliumi keresztyén

Vallás és Egyház'

történetének rövid vázlat.
 A' protestans tanuló ifjuság számára készíté
Dierner Endre.
 Pesten 1845. Srét. Boritékba füzve 40kr. p.p.

Dunavizitálás: april. 23án: 14'4" 0" a' 0 fölött.